„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. одсеваке врсте оваких ситних слова, а за жиг плаћа се по 30 ноч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 163. У Новоме Саду у уторак 21. октобра (2. новембра) 1880. ГОДИНА XV.

У НОВОМ САДУ 20. октобра.

Из Загреба имају „Беч. оп. нов“ овај телеграм од 16. октобра: „Срби саборски заступници држе сутра опет седницу, у којој треба коначно да углаве, шта да се чини ради **сазива српског народно-црквеног сабора.**“ Осим загребачке вести, која нам је 13. окт. јавила, да су Срби заступници закључили, да у овом заседању изнесу пред сабор српско црквено-народно питање, ми немамо никаке новије вести о даљој радњи Срба у Загребу.

У седници одбора угарске **делегације** за спољашње послове, држаној 16. октобра, било је врло занимивих тренутака. Између осталог, најважније беше, што је бар. Хајмерле саопштио напутке, дате заповедницима јевропске флоте, али у једно изјавио, да се о томе не сме ништ износити на свет, јер је Енглеска томе противна. С тога немају у „црвеној књизи“ никаки документи о тој ствари. Као што „П. Напло“ дознаје, већ је била у штампи и дипломатска преписка о поменутим инструкцијама и о енглеском предлогу о блокади, кад али сер Елјот дође у Будапешту, те не даде, да се на то односни документи обнародују. Због тога је „црвена књига“ стањена за неких 75 страна. Као што „Б. оп нов.“ из Будапеште јављају, поменути одбор делегације нашао се у чуду, кад је дознао, да је и то било предложено, да се Црној Гори у Новом Пазару да накнада за Плаво и Гусиње. Хајмерле се том одлучно противио.

Министарска криса у Београду, која је, као што је познато, настала понајвише у след тога, што Аустро-Угарска наваљује, да се већ једном склопи и подвеже трговачки уговор међу тим двема суседним државама, даје повода Аустро-угарској штампи и политичким круговима, да размишљају и пишу о даљој **трговачкој политици Аустро-Угарске према Србији.** Као што из Будапеште јављају, угарски парламентарни кругови нису за то, да се покрене царински рат са Србијом, јер та мера има две сеченице, па би угарској трговини јамачно више наудила, него ли српској. Они би волели војене демонстрације против кнежевине, али и пак превлађује мишљење, да не ће тога ради доћи до озбиљна сукоба, него да ће се обе суседкиње споразумети на темељу највеће повластице. „Н. сл. Пр“. пише: „Ми велимо, да је циљ преговорима са Србијом ради трговачког уговора сам трговачки уговор, а не бомбардовање громовима од хартије. Данас почети царински рат са Србијом, значи, велике интересе аустријске трговине метути на коцку за љубав номиналној хасни угарских свињотржица, па што свет нерадије ту истину чује, тим се гласније мора она изрећи“.

Министарска криса у Србији још једнако траје, и по извештајима страних листова, још се јасно не види, како ће се решити. Кнез је више пута с Мариновићем конферисао, а призвао је био к себи и Милутина Гарашанина, но до суботе није био ни једном од њих, нити коме другом поверио, да састави нов кабинет, само их је консултовао. Као што „Б. оп. нов“. дознају, кнез се труди, да постави консервативно министарство, те Тих. Николића означују као будућег војеног, а Чед. Мијатовића као министра трговине; о будућем председнику министарског савета ништа се још не чује. Питање о склапању трговачког уговора с Аустро-Угарском означују као једини узрок паду ристићева министарства, које ни под којим условом није хтело да испуни Аустро-угарске захтеве. „Ни од Мариновића пак“, јављају „П. Л“. из Београда, „нити од опосиције, чије су вође позване у кнежев двор, не може се очекивати много друкче држање. Највећа сметња образовању новог кмбинета јест спољашња политика. Обавештени се кругови боје, да ни садашња, нити скупштина, која би евентуално од нових избора поникла, не ће одобрити концесије, које треба дати. Мисли се, да би ново министарство „јесење министарство“ било“.

Ствар око и ради **предаје Уљциња** ступа у нову фасу. Како Риза паша није могао — јер Порта није хтела — предати Уљциња, то је Дервиш-паша, солунски гувернер, од султана опуномоћен, да изврши предају, и наименован за ђенералног комисара у Скадру. То би као посредно требало да значи, да је Порта вољна да испуни своју обвезу, но она је своју веру већ толико проиграла, да јој нико не може веровати, док не види свршене чинове. Дервиш паша јамачно ће позвати црногорску владу, да најпре углаве начин предаје, па ће онда као и предходник му Риза „енерђички поћи на дело“ и „учинити све што је нужно,“ — па тек на послетку не ће учинити оно, ради чега је послан. У таким приликама не би никако чудо било, ако би се обистинило оно, што из Скадра у страху јављају, да се на име Црногорци спремају, да пођу на Уљцињ. Наш нам је извештач с Цетиња јавио, да је Божа Петровић отишао под Суторман, но није казао, за што. „Пол. Кор.“ дознаје, да се Црногорци онуд опет скупљају и да их има већ 7000 скупљених. Заповедницима талијанских и француских бродова, контрадмиралима Финкату и Лафону, наложено је, нек пошљу у Црну Гору поверенике, да учествују при предаји Уљциња.

Као што москавска „Савремена извешћа“ јављају, скорим ће се у Петрограду расправљати велика **политичка парница**, на име: московски железнички атентат код Александровска намишљен атентат, помоћу ровова, атентат у зимској палати и свету слабо позната афера у Липецку. Год. 1879. био је на име у Липецку (у тамбовској гувернији) конгрес нихилиста, на ком су били понајважнији чланови странке. Конгрес је најпре већао о убиству владаоца, па по што је изречено, да се исто у начелу одобрава, би закључено, да се нихилисте лате револвера и динамита. Социјалиста Лисогуб, који је 1879. год. у Одеси погубљен, обећа, да ће за то набавити средства, те стави одбору на расположење свеколико имање своје у вредности од 170,000 рубаља. Коцка одлучи, да неки Пољак с револвером изврши атентат. Но да не би изгледало, да се атентат чини ради освете пољске, буде на ново коцка бачена, те паде на Соловјева. На истом конгресу закључени су и смишљени атентати москавски и онај код Александровска. Говори се, да ће на парничну расправу бити само мало слушалаца пуштено.

Из делегација.

Одбор угарске делегације за спољашње послове имао је у четвртак 16. октобра, седницу, која је овако текла:

Председник позове чланове, да саопште, шта имају министра спољашњих послова да запитају, а извештач Фалк предложи, да се означи неки ред, којим ће се питања стављати, како би дискусија што лакша била, те предлаже, да се овим редом поведе реч о дневним питањима: 1. Црна Гора. 2. Грчка, 3. Србија, 4. Дунавско питање, 5. Немачка и на послетку евентуално она питања, што с набројеним предметима не стоје непосредно у свези. По што одбор усвоји тај предлог, узме реч

извештач Макса Фалк: У извештају, што га је спољашњи одбор у последњем заседању делегација поднео и што је у укупној седници био примљен, речено је посебним погледом на црногорско-арбанашки спор, да „је одбор из изјава министра спољашњих послова прпао мировно уверење, да управа наших спољашњих ствари оне заплете не сматра таковима, који би могли дати повода, да се наша монархија умеша или да предузме ма какове мере смотрености.“ Као што је опште познато и као што се из „првене књиге“ види, речена нада није се овога пута испунила; нису нужне биле само мере смотрености, него баш у право интервенција. У једном телеграму гр. Кароља, датираром из Лондона 3. јула (21. јуна) 1880. г. износи се првом енглески предлог: „Нека се црногорски кнез позове, да под заштитом демонстрације јевропских бродова силом и оружјем својим поседне област, што му је уљињским аранжманом досуђена“. Према лањским изјавама министровим, могао се човек надати, да ће он ма што приговорити начелу посредовања; но томе нема у „црвеној књизи“ ни трага; на против бар. Хајмерле изјави у телеграму, датираном из Беча 6. јула (24. јуна) 1880., е је готов, да учествује у демонстрацији флоте под Уцињем, а на корист Црне Горе. Шта више, Њег. Ексел. није ништа начеоно ни томе приговорила, да се узме на бродове војска, која би се на сухо искрцала, него је само разложила потешкоће искрцања и изјавила, е је готова, да да два брода, ма да од саме енглеске стране није било искључено, да колико год која сила хоће може по вољи смањити број бродова, па на послетку и са свим се искључити. Кад човек проучи „црвену књигу“, видеће даље, да се силе нису најпре биле сложиле, те да је та слога могла учинити каку пресију на нашу владу. Гр. Сечењи у телеграму из Берлина од 10. јула (28. јуна) 1880. вели шта више, да ће се немачка влада придружити предложеном кораку на Порти, „ако и Аустро-Угарска на исти пристане“, и на питање немачке владе, жели ли Аустро-Угарска, да Немачка суделује у демонстрацији флоте, одговорио је наш заступник у Берлину, да у право жели. Па и тада, као што се види из телеграма, датирана из Берлина 12. јула (29. јуна) 1880., изјави немачка влада, е је готова, само да „заставу у уљињским водама покаже, но у на пред већ одриче се суделовања у евентуалној даљој акцији за Црну Гору“, а као што се види из другог телеграма из Берлина 29. (17.) јула 1880., Француска влада изјави, да ће само тако пристати, ако „се на демонстрацију бродова не поведе војска, која се можеи скрцати, и ако ни један метак не буде избачен“.

Одбор дакле сматра за своју дужност, да дозна, од куд та измена мишљења у нашег министра спољашњих. Још једна друга околност мора човеку у очи пасти, кад чита „првену књигу“. У првом енглеском предлогу на име предлаже се, да се црногорски кнез позове, нек он уз заштиту демонстрације јевропске флоте са силом свог сопственог оружја уљињску област поседне, а бар. Хајмерле је истина усвојио демонстрацију бродова, али одбио онај позив на Црну Гору. То може човека навести, да криво суди, да је Аустро-угарски министар спољашњих демонстрацију флоте схватио као самосталну акцију, помоћу које би Црна Гора дошла до досуђене јој области, и ако је (Црна Гора) не би хтела својим оружјем посести. Говорник је уверен, да таково тумачење није добро, јер сам берлински конгрес није хтео да се зајамчи за извршење својих одлука. Очевидно је дакле, да у „црвеној књизи“ на том месту нечег нема, а то ће се попунити, ако Њег. Екс. одбору поднесе напутке за флоту. Бар. Хајмерле за цело је за то хтео, да акција флоте зависи од црногорске иницијативе и Црну Гору за то није на акцију гонио, што би му за цело најмилије било, да црногорске иницијативе ни не буде, те по томе ни демонстрације флоте. Ако напутци тако гласе, онда ће говорник бити потпуно задовољан. Министар спољашњих рекао је на једном месту, према енглеском предлогу о демонстрацији остале би силе имале да бирају само између два пута: безусловно примити или одбацити, или условно суделовати, како би акцију могле ублажавати. Говорник мисли, да се може друга алтернатива ставити, и то: или је у неком питаКу Аустро-угарски интерес озбиљно у питању, и онда не бисмо требали чекати на иницијативу стране силе, него узети вођење у своје руке, те остале силе задобити за акцију, коју будемо сматрали, да је за наш интерес нужна; или наш интерес није у питању, онда смо у опште требали пасивни остати и у чисто обранбеном положају, докле год не буде дирнут интерес наше монархије.

Извештач даље пита, кад ће бити крај демонстрацији ародова. И у том је погледу бар. Хајмерле на другом месту изјавио, да ће то онда бити, кад Уљциња буде предан. Говорник мисли, да је министров одговор можда друкче гласио. Та демонстрацијом флоте само се на то смерало, да се Турска приволи, нека попусти у погледу уступања уљињске области; тај смер је оног часа постигнут, кад је Порта изјавила, е је готова, да преда Уљциња. Сад се воде преговори о тој предаји, и не само да Порта, него и Црна Гора ставља услове; та ваља да не може Црној Гори, која може све с новим и новим и не свага праведним условима на среду излазити, остати на вољу, докле флоте у Јадранском мору да остану. Он моли дакле и на то што тачнији одговор.

Из листова.

Полемишући с „Пешт. Лојдом“, **„Пешти Напло“** пише поводом ригерова пута у Будапешту између осталог и ово:

„У Угарској нема живе симпатије према Чесима; но ма да колико немачки народ високо ценимо, и пак знамо врло тачно разликовати немачки народ од централиста аустријске установерне странке, који су приликом последњег поравнања показли, како разумеју солидарност интереса. Ми у Угарској не можемо нигда заборавити, да дуализму и паритету може погибао грозити не само од Чеха, којих се не треба бог зна како бојати, него да им постојано погибао прети и од оне аустријско-централистичке тенденције, која Угарској на штету, а Аустрији на хасну савколики паш привредни живот спутава. Паритет је само форма, ако ми немамо снаге, да га бранимо, и политичким правима може само материјална моћ значаја дати. Ми се надамо, да ће они наши политичари, у чије је име „Пешт. Лојд“ свој глас дигао, имати на уму и тај део наших јавних прилика, па кад једном узмогнемо посведочити, да у Угарској нема разна мишљења о чешком питању, а да је тај исти случај и у погледу заштите наших материјалних интереса од аустријских централиста: онда ћемо моћи забележити велик, значајан добитак за интерес земље.“

Под насловом „Хамлетска политика“ доноси хрв. **„Устав“** чланак из кога баш с тога, што је у њему, вадимо следеће:

Тако се је згодна прилика, коју би свака друга држава имајући Славене према Славенима мудро употребила на појачање свога уплива, претворила у њезиној руци у право проклетство за њу. Једноставне околности мора она замршивати, јасне односаје замагљивати и тражити уметне начине, домишљате расплетке, племена једно према другом изигравати да напокон ни једном неугоди, да у свима пробуди мисао и сумњу о пејасноћи, да нереднемо лукавштини своје политике. Када аустро-угарски посланици у Паригоаду наваљују на султана, да преда Уљциња, а у Лондону суздржавају сваку акцију против Турске, онда је наравно, да монархији неверују и нису захвални ни султан ни кнез Никола. Када барон Хајмерле у делегацији приповеда о културној мисији грчкога елемента, а у Атини светује стрпљивост ради Епира и Тесалије, онда се проти њему наравно пораћа сумња и у грчком и славенском и у турском живљу балканског полуотока. Када се у Букурешту обећава заштита противу панславизма а у Београду противу бугаризма, а с друге стране тражи се императивно од Румуније и Србије, да све своје материјалне интересе изруче доброј вољи монархије, онда се наравно и у Букурешту и у Београду диже зловоља, бојазан и противштина против тежња монархије. У Цариграду, Атини, Београду, Букурешту и на Цетињу неразуму или можда разуму, па нељубе академичких разлагања барона Хајмерла о уметном свету, који би се имао створити на Балкану, да уз то нетрпе интереси монархије. С Хамлетовом нарави неприводи се концу велика драма источна, у којој се игра о будућности Европе и Азије, можда о живнту монархије.

„Но у обој делегацији канда су задовољнији с Хамлетовом нарави барона Хајмерла, а тамо доље далеко у Турској редају се силе на коначну одлуку, Грци поверавају владу Комондурусу, најодлучнијем сину грчкога народа, у Бугарској свађају у једно моралне везе међу Бугарском и Румелијом, у Букурешту гледају измирити старе зађевице с Русијом, а у Београду имаду у Ристићеву одступу или неодступу нов разлог мрчања на аустро-угарску монархију.“

Под насловом „Ристићев одступ“ пише **„Обзор“** од 28. (16.) октобра о српској министарској кризи, те завршује свој чланак овим речима:

„Нами се чини, да ће ова кураж барона Хајмерла против српске монархије врло мало користити, а може јој много штетовати економски и политички. Неваља се варати. Ако се отеготи увоз српске робе, једнако ће кнежевина ова затворити своја тржишта индустријалној роби аустријској, па познавајући све околности аустријска би индустрија јаче осећала ту одредбу српску, него ли српско пољоделство и сточарство аустријску. Овај поступак неће поплашити него раздражити у Букурешту, Софији, Пловдиву и у самој Атини. Са нешто више такта, а мало мање куражи, која овде није била ни потребна, дале су се ствари уредити са свим мирно и на задовољство обију страна и то тим пре, јер је Србија била вољна признати и на даље стање каково обстојаше код склапања берлинскога уговора, а живо је тражила склопљење нове кон-

венције, што је и гроф Андраши тражио и што само по себи доказује, да уговор са портом од г. 1862 није баш онако чврста обрана интереса монархије. Хоће ли престиж монархије порасти, ако кнез Милан, немогав саставити ново министарство, позове натраг г. Ристића? О том нека размишљају у спољном уреду бечком".

Вести из народа.

— Добровићка српска црквена општина послала нам је јавну благодарност, потписану од скупштинског председника и перовође, „Матици Српској" на томе, што јој је иста даровала 62 књиге „Летописа". Место на дотичном месту да саопштимо ту благодарност, ми ево овде „узимамо нотицу" о том чину.

Нови Сад 20. октобра. У прошлом броју листа говорили смо о размирици међу Аустро-Угарском и Србијом у погледу трговински преговора и нагласили смо, да је „тачка диференције" међу њима у томе: што српска влада држи, да се израз у 37. чланку берлинског уговора: „conditions actuelles des relations comercielles" (услови или околности, или, као што би превод најтачније смислу одговарао: „постојеће стање обртнички" односаја") односи на ондашње стање, или „услови што су постојали за време берл уговора а бечка влада држи, да се под тим разумевају свакидањи или правије рећи свагдањи услови и пре и после берл. уговора, па по томе и на уговор аустро-турски од г. 1862. а и онда „кад би српско схваћање право било и кад би примена уговора од г. 1862. на Србију искључена била," на пожаревачки уговор од 15. (27.) јуна 1718. који је Аустрији у Турској осим јурисдикционе капитулације осигурао „право најповлађенији" у царинским стварима.

Ово ради бољег разјашњења онога места, а кад места буде, саобштићемо важније на то односне ноте, Хербертову од 4. (16.) јуна 1880. Ристићеву од 2. (14.) јула о. г. и Хајмерлову од 18. (30.) јула о. г.

Засад толико обележавамо: да се и сам бар. Хајмерле не осећа тако сигуран са својим позивом на уговор од г. 1862. кад последње уточиште тражи у пожаревачком уговору од год. 1718. кад Србија још није била своја. Тим се дакле дипломатским оружјем изилази пред садању независну Србију, која од године 1718. овим у погледу трговински односаја има за себе не само париски уговор од год. 1856. него и 37. чл. берл. уговора од 1878.

Прибележавамо, да „Н. сл. Преса". па и сам израиљски „П. Лојд" признају, да би трговинско-царинска реторзија спрам Србије била од веће штете за Аустро-Угарску, него за Србију.

— Младо-чешки „Нар. Листи" имају под насловом „Запас (борба) Аустрије са Србијом" врло добар чланак, који ћемо у изводу донети.

НОВИЈЕ.

— Одбор загребског сабора за изборни ред одбацио је владину основу о преиначи изборног реда. „Б. оп. вов." јављају из Загреба, да је одбор то с тог учинио, што опосиција, а и један део владине странке предстојника одељења, Јов. Живковића, по што по то хоће да обори.

— Заједничка угарско-српска комисија, која је ових дана већала о железничком мосту, што треба преко Саве да се сагради, са свим је — као што „Буд. Кор." дознаје — своје већање довршила и са свим се сложила како о место, тако и о висину и растојање појединих отвора на мосту.

— Бугарска народна скупштина изабрала је опет Славејкова за председника.

— Бивша врховна комисија у Петрограду израдила је реформу за уређење духовне цензуре, и то у смислу блажег поступка. Дотични елаборат послат је ово дана из писарнице ђен. Лорис-Меликова синоду на расуђење. Ценсура за списе, што из страних земаља у Русију иду, знатно ће се ублажити.

— Комундуро је 17. о. м. разложио грчкој комори свој политички програм и рекао, да ће Грчка сама извести одлуке сила. Оружање се живо и у великој мери наставља. Активна војска, без ресерве, повећаће се на 80.000 људи. — Грчки заступници из Рима, Софије и Букурешта позвани су у Атину.

— „Тајмс" говори о положају гледстонове владе, па вели, да нема знака, по ком би се могло судити, да је онај део народа, што је Гледстону онаку огромну већину прибавио, у опште изменио своје мишљење. Може бити, да се одушевљење у народа исхладило, али поверење од владе није одузео.

— Међу Италијом и Француском било је неког малог неспоразума због тога, што Италија хоће да мете кабел у мору од Сицилије до Туниса. Сад је тај неспоразум заглађен, и Италија ће приступити, да изврши свој намишљај.

Вештина.

У наклади Таборског и Парша у Будим-Пешти изашле су нове музикалије под насловом: La Brabançonne (белгијска народна химна) за гласовир удесио F. Bayer. Цена 50 нов.

Разне белешке.

(Угарска „hors de la loi.") Један мађарски књижевник из Будапеште пошље ових дана немачком књижевном листу „Магазину за страну књижевност" („Magazin für die Literatur des Auslandes") приказ најновијих производа мађарске књижевности. Уредник „Магазина" одговори на то: „Затварањем пештанског немачког позоришта Угарска је посведочила, да не спада у ред цивилизованих држава. Тим чином она се и књижевно „hors de la loi" (ван закона) ставила, и „Магазин" по томе може само најређим приликама доносити извештаје о Угарској."

(Јаков Офенбах,) познати компониста и главни представник модерне оперете, умрло је у Паризу 23. септембра о. г. Јаков Офенбах, јеврејског порекла, родио се у Колину 1822. год. Мусичке студије учио је на паришкој консерваторији, и кад их је свршио, ступио је као виолончелиста у оршестар „комичке опере" (Opéra comique). Од 1841. год. укајдио је и издао разне омање кајде за виолончело, и оне су се публици допале; у то доба падају и његове композиције разних лафонтенових басана, које су (композиције) првом показле трагове његова драстично-комичног дара. Год. 1855. отвори он сам своје позориште, тако звано „Bouffes-Parisiennes." Неколико комада испадну му сретно за руком, и тим удари он темељ својој мусичкој слави, која му је име широм целог света пронела. Офенбах створи модерни оперетски жанр, у ком се, осим Лекока, не могаше до сад ни један мусичар с њим такмачити. За пуних двадесет и пет година снабдевао је он своје позориште новитетима те врсте. Осим безбројних других и незнатнијих композиција те врсте, најзнаменитија су му, у својој струци у право ремек-дела: „Орфеј у доњем свету", „Лепа Јелена", „Паришки живот", „Рођобрада", „Перишол", „Трапезунатска принцеса", „Велика војвоткиња од Геролстајна" и др. Ма да је у последње време застао на степену, до кога је највише дотерао, шта више ударио на траг, и ма да је у Лекоку, Јов. Страусу и Женеју нашао врсних премаца, и пак му слава није потампела. Остаје му слава, да је на оперској поворници завео лаки хумор и пријатну, лаку мусику, неограничену слободу пародије, која не штеди ни богове, ни краљеве.

(Школе у нишком округу пре ослобођења.) У лесковачкој нахији било је 18 школа, а у нишкој 7. У првој нахији било је 22, у другој 9 учитеља. Распореда или некога плана није било у тим школама. Сваки учитељ казивао је својим ђацима оно, што је знао и то онако, како су њему казивали његови учитељи. Већина учитеља изучили су само основну школу у Лесковцу, а по неки је свршио само коју сеоску школу. У Лесковцу је било учитеља, који су се учили у београдској богословији или у гимназији у Србији. Школе су биле већином у каквој собици црквене куће. Оне нису биле самосталне установе, него су постојале као црквенска задужбина. Сва настава била је ограничена на оно знање, које је цркви требало: часловац, псалтир, и црквено појање. Спремање за свећенички позив као да је била једина циљ школе. Уз то је требала школа да спреми трговце, који ће умети да забележе, шта им ко дугује. Материјално стање учитеља зависило је од цркве и добре воље општине. Највећу плату имали су лесковачки учитељи, 120 дуката на годину. Али је било и плате од 10 дуката на годину. У свима сеоским школама нишке нахије вршили су учитељску дужност општински писари уз своју главну писарску дужност. У сеоским школама није било никаква намештаја. — По ослобођењу многи од старих учитеља сами су се одрекли свог посла, јер су увидели, да немају довољно спреме. Ове године послати су у Ниш нови учитељи и то одлични питомци учитељске школе у Београду. Јавне женске школе није нигде било пре ослобођења, а сада има три и то у Нишу, Лесковцу и Власотинцима. У целоме округу има сада још само 4 учитеља, који нису учили више од основне школе. („Пр. Гл.")

Уредништву овог листа достављена је ова **нова књига:**

— **Поука о васпитању деце у родитељској кући.** За образованије српске матере и за употребу у вишим девојачким и учитељским школама. Написао др. Војислав Бакић, професор. Ово је дело наградила „Матица Српска" из закладе Ј. и Т. Остојића. Сомбор, Наклада Миливоја Каракашевића 1880. Цена 60 нов. — 1 дин. 20 пара. Штампарија Фердинанда Битермана у Сомбору. На 8-ини 4 л. 137 стр.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Сад је баш изашла и може се добити у свиме српским књижарама ново дело под насловом:

Поуке о васпитању деце у родитељској кући.

За образованије српске матере и за употребу у вишим девојачким и учитељским школама

написао др. Војислав Бакић професор.

Овом је делу „Српска Матица" досудила расписану награду из закладе Ј. и Т. Остојића.

Књига износи девет штампаних табака 8°; а садржава, осим предговора и завршне речи, седам поука, које говоре: о васпитању у опште, о чувању и неговању здравља дечијег, о усавршавању деце у поштењу, о усавршавању деце у знању (познавање природе и друштва човечијег), о усавршавању деце у лепом осећању, о спремању деце за користан рад, и о држању реда при васпитању деце.

Дело је написано јасно и разумљиво тако, да ће га образовачији родитељи моћи лако разумети и употребити. Осим тога, књига је врло згодна за употребу у вишим девојачким школама, а могу је употребити и учитељи и учитељке основних школа, као упутство за предавања у I. разреду учитељских школа, а тако исто и ученици учитељских школа који се спремају за народне учитеље.

Цена је књизи 60 новч. или 1 дин. 20 пара дин.

Од истог писца изишла је скоро још једна књижица, под насловом:

О механизму у школској настави.

Ту је јасно и живо представљено механичко учење у основним школама, и уједно у кратко изложено логичко (разумно) учење свију наставних предмета.

Цена је тој књижици (која има 22. стране 8°) 15 новч. или 30 пара дин. И она се може добити у свима књижарама.

Српска књижара браће М. Поповића у Новоме Саду.

Сад баш изађе из штампе омиљени роман Милована Видаковића

„ВЕЛИМИР И БОСИЉКА"

новим правописом и пречишћеним језиком према данашњој потреби српске читалачке публике. — Цена је књизи од 19 штампаних табака (или 304 страна) само — — — — — — фор. 1.—

У роману овом изводи Видаковић пред читалице последње зраке величине српске и живот у дворима некадашњих великаша српских — али тој светлој слици додаје и црну сенку на почетку страдања српског од Турака; — приказује тешко патње и искушења робља српског у Турака, тих харамија — а том приликом слика нам земље и крајеве земаља српских, бугарских и турских — и на послетку показује како узорита љубав савлађује све тегобе и на суву и на мору — и неким вишим промислом спаја се мило и драго у сретан живот до послетка а у милом завичају свом.

Књига се ова својим **српским смером и српским садржајем** најбоље препоручује.

Нови Сад, септембра 1880.

Српски књижари и књигоиздавци

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

ЈОШ СЕ МОЖЕ ДОБИТИ

„ОРАО"

велики илустровани календар за 1881. год.

Цена 50 новчића или 1 динар.

Наручбине из Србије ваља упућивати књижари В. Валожића у Београду, из осталих крајева подписатој штампарији.

Ко наручи за готов новац или на распродају у више примерака ових календара добија према количини наручбине највећи рабат.

Накладна штампарија А. Пајевића у Новом Саду.

КЊИЖАРА ЛУКЕ ЈОЦИЋА И ДРУГА У Новоме Саду.

Нашом накладом изашла је и друга свеска за трећи разред,

„МАЂАРСКОГ ЈЕЗИКОСЛОВЉА"

израђен по наставном плану високог министарства просвете од 29 јуна 1879. год. За српске основне школе удесио ЈОВАН ИЛИЈИЋ управ. учитељ. Цена 24 новч.

И ову књигу можемо слободно препоручити нашим школама за учење мађарског језика, јер су се стручњаци учитељи, који децу мађарском језику уче најповољније изразили. У похвалу ове књиге доста је рећи, да је у школама уведена а само са ваљаности своје, како садржине тако и методе.

У овој је књизи излазна тачка за вежбање говора проширена реченица. Овде већ почиње синтакса. Задаће овде имају се као у опште код почетног учења усмено и писмено предузимати. И код ове свеске долази прво на памет учење.

Читалачки комади ове свеске садржавају лаке описе као основу за вежбање говора, исто тако и мале песмице за учење на изус. Осим тога долазе овде већ и мале приповетчице.

Желити је да ово „мађарско језикословље" пађе ваљана одзива, код свију они учитеља, којима је мађарски језик облигатан предмет, јер ни једна до сад постојећа књига овој цељи намењена, није одговарала својој задаћи.

У Новоме Саду, у октобру 1880.

Књижара Луке Јоцића и друга.

СТОВАРИШТЕ

КОНФЕКЦИЈЕ ЗА ГОСПОЂЕ

од

Х. Лајтнера из Беча

приспеће 1. новембра у Нови Сад.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

На упражњено парохијско место III. разреда у српско прав. општини Надању бившем шајкашком баталиону, с овим се отвара стечај.

Просиоци имају своје са нужним сведочбама снабдевене молбенице путем својих предпостављених власти до 8. (20. новембра о. г. консисторији овој поднети.

Из седнице консисторијалне епархије Бачке у Новом Саду.

1—3 КОНСИСТОРИЈА ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ.

КОНКУРС.

На упражњену учитељску штацију у Жумберку отвара се стечај до 12. новембра т. г.

Који би желили ово место задобити, имају са нужним сведочбама до горестављеног рока — молбенице своје црквено-школском одбору поднети. Учитељу спада у дужност осим школске наставе у цркви појати при сваком богослужењу, — а и децу у пјенију својски обучавати.

Учитељска је плата 340 фор. а. вр., 4 фата тврди дрва, од венчања 50 н. од укопа великог 50 н. а од малог 25 нов. слободан стан, 2 собе, кујна, подрум, лепа башта и 2 комада земље.

У Жумберку у Барањи 12. окт. 1880. Пошта Мохács.

1—3 ЦРКВЕНО-ШКОЛСКИ ОДБОР.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњене парохије у Шурјану, расписује се овим стечај.

Надтицатељи имају своје нужним сведочбама подкрепљене молбенице, најдаље за 6 недеља дана, од првог увршћења стечаја овог, подписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице у Темишвару 25. септембра 1880.

2—3 ЕПАРХИЈСКА КОНЗИСТОРИЈА.

СТЕЧАЈ.

Услед оставке дојакошњег учитеља Душана Петровића расписује се стечај на трокласну основну верозаконску српску школу у Санади.

Рок стечају траје до 12. октобра о. г.

Плата је: у готовом новцу 163 фор. а. вр., 35 кибли жита, 35 кибли јечма, 4 лаћа ораће земље прве класе на коју учитељ кр. порезу плаћа, 4 фата сламе за своју потребу а за школу колико узтреба. — Од погреба и од парастоса где буде позван по 1 фор. а. вр., леп стан са две собе, кујном, шпајзом, подрумом и баштом.

Учитељу у дужност спада децу појању црквеном учити и сам у цркви при богослужењима појати и перо у седницама водити.

Потражиоци имају своје добро инструиране молбенице са сведочбама о свршеним наукама до предреченог дана на доле-подписаног председника школ. одбора упутити. — Првенство имају који се лично општини пријаве.

Из седнице школ. одбора држане у Санади 12. октобра 1880. год.

СТАНИКИН ДЕСПОТ, школ. председник. ВЛАДИМИР ТОДОРОВ, стар. школски.

2—3

СТЕЧАЈ.

На систематизовано место дијакона новосадског са којим је плата годишња од 400 фор. аустр. вред. скопчана расписује се овим стечај.

Надтицатељи имају своје са нужним сведочбама снабдевене молбенице путем својих предпостављених власти до 8. (20.) новембра о. г. консисторији овој поднети.

Из седнице консисторијалне епархије Бачке у Новом Саду.

2—3 КОНСИСТОРИЈА ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ.

Објава.

Црквено-школска општина меленачка ће 23. о. м. по старом календару издавати на јавној дражби своју пустару „Окањ" која има 268 лаћа и 1300 □ хвати. Ближи услови ће се при лицитацији самој прочитати.

У Меленци 13. октобра 1880.

2—3 **Црквени одбор.**

Нек нам буде дозвољено, да високопоштоване госпође домаћице учинимо пажљивима на велику штедњу, која се у томе састоји, да се поред праве кафе

кафа од смокава

кува. Тиме се две користи постигну; 1) кафа добија пријатан укус; 2) цела ствар много јефтиније стане. Тако дакле препоручујемо нашу **кафу од смокава.**

Са 100 фор. јемчимо, да је наш еспап истинит и чист. 111—200

Почем се наш еспап од других подражава; то обраћамо пажњу на наш заштитни жиг. Кафа наша од смокава добија се у белим завитцима са златним натписом Кафу ову од смокве производа творница

Viktor Schmidt & Söhne

у Бечу Wieden, Aleegasse Nr. 48.

Главно стовариште у Новоме Саду у трговини код **Емериха Дингена и Браће Вагнера.** У Н. Паланки код **Нађ Деже.** J. Фриша G. Bienert у Вршцу. Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави. А. Бошковић и синови Панчево. Адалберт Шверер у Филипови.

SCHUTZ MARKE S&S REEL

БОНБОНИ

од

БОКВИЦЕ

за прса, од кашља, од промуклости, од слуза (Schleim), од тако званог магарећег кашља код деце (Keuchhusten.) Такође против бола у плући и прсима.

Боквица је биљка, коју је бог створио за лек и спасење болујућег човечанства. Биљка ова има у себи ту силу, да лечи грлобољу и душник. Што се тиче нашег производа, јамчимо, да се у овим бонбонима налази чиста смеса од шећера и од сока од боквице. Чинимо пажљивим на наш заштитни жиг (Schutzmarke.)

Victor Schmidt & Söhne

Боквични бонбони по цени од 30 кр. кутијица могу се добити код:

k. k. Landesbef. Fabrikanten, Wien, Wieden, Aleegasse 48.

У Н. Саду: код гг. **Г. Плавшића, Е. Дингена; браће Вагнера, Д. Коде; Л. Ц. Јунгингера** у Петроварадину, **Мих. Ритер** Перјамош (Банат) Х. А. Волтман, Н. Ђуришић у Руми, Ђ. Петровић Ириг, Јос. Бах у Земуну. Л. С. Месаровић Осек, Ј. Фриша у Вршцу, Опште аустро-угарско чиновничко друштво за потрошарину у Оршави. В. Стефановић Бела Црква. В. Лазаревић Сурчин. Rud. Reich, B. Pipel, Verőce, Г. Еленер Варјаш.

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић.

Српска народна задружна штампарија.